

FILOLOGIA POLSKA II STOPIEŃ

SEMINARIUM MAGISTERSKIE (TUTORING)

(I rok, semestr 2 letni, 30 godzin)

prof. dr hab. Dariusz Rott

Wykaz proponowanych kręgów tematycznych seminarium:

1. Współczesny polski reportaż podróżniczy (m.in. Wojciech Cejrowski, Elżbieta Dzikowska, Tony Halik, Piotr Milewski, Beata Pawlikowska, Martyna Wojciechowska).
2. Wizerunek Bułgarii, Czech, Słowacji, Ukrainy we współczesnej literaturze polskiej.
3. Literatura staropolska.
4. Literatura polska na Śląsku, zagadnienia regionalistyki literackiej.
5. Turystyka kulturowa w edukacji.

prof. dr hab. Alina Świeściak-Fast

Seminarium poświęcone będzie literaturze polskiej po 1989 roku. Interesować mnie będą estetyczne konsekwencje ewolucji tej literatury pod wpływem zmieniających się kontekstów politycznych, społecznych, ekonomicznych, ideowych. Będziemy więc badać zjawiska literackie jako odpowiedź na kolejne zwroty w humanistyce (m.in. afektywny, posthumanistyczny, ikoniczny, performatywny, postsekularny), a raczej jako istotny element zachodzących w ostatnim trzydziestoleciu zmian kulturowych. Prace magisterskie mogą dotyczyć albo szerzej ustawionych tematów (jak na przykład „Wątki postsekularne w najnowszej poezji polskiej na wybranych przykładach”), albo twórczości jednej autorki lub autora (na przykład „Postawangardowość Marcina Mokrego”); mogą też stanowić obszernie omówienia jednej książki poetyckiej lub prozatorskiej (na przykład „Narracja herstoryczna w *Słońce* Ignacego Karpowicza”).

dr hab. Wacław Forajter, prof. UŚ

Planowane seminarium koncentruje się wokół literatury i kultury w latach 1864-1918. Zakres tematów jest bardzo szeroki i obejmuje kilka bloków problemowych. Są nimi: literatura piękna i użytkowa okresu pozytywizmu i Młodej Polski, pamiętnikarstwo, relacje z podróży, dominujące normy obyczajowe (m.in. w zakresie życia seksualnego, związków małżeńskich, wychowywania dzieci), edukacja, emancypacja kobiet, powstanie i polaryzacja nowoczesnej sceny politycznej. Dodatkowo możliwe prace poświęcone „polskiej literaturze postkolonialnej” (termin Dirka Uffelmann), śladom wiktorianizmu w literaturze polskiej, problematyce niesamowitości i grozy w piśmiennictwie przełomu wieków, nawiązaniom do kultury dziewiętnastowiecznej we współczesnej kulturze popularnej (np. steampunk, gaslamp fantasy) oraz poetyce i historii komiksu ze szczególnym wskazaniem na polską powieść graficzną.

dr hab. Barbara Mitrenga, prof. UŚ

Serdecznie zapraszam Państwa do uczestnictwa w prowadzonym przeze mnie seminarium magisterskim w roku akademickim 2023/2024. Propozycja ta skierowana jest do osób interesujących się zagadnieniami językoznawczymi, dotyczącymi zarówno historii języka, jak i współczesnej polszczyzny, w szczególności przemianami znaczeniowymi wyrazów, bogaceniem warstwy leksykalnej polszczyzny, językiem potocznym, pragmalingwistyką. Zachęcam do podjęcia badań korpusowych opartych na istniejących korpusach językowych (np. KorBa, NKJP), ale także do wykorzystania narzędzi cyfrowych umożliwiających stworzenie własnego korpusu (Korpusomat) czy zebranie materiału badawczego (ChronoPress, MoncoPL). Tematykę prac ustalimy podczas seminarium, kierując się Państwa indywidualnymi zainteresowaniami. Udział w proponowanym seminarium pozwoli Państwu pogłębić swoją wiedzę i wykorzystać umiejętności niezbędne do napisania ciekawej i nowatorskiej językoznawczej pracy magisterskiej.

Wybrana literatura:

Duda B., Liszyk K., 2018, *Narzędzia cyfrowe w polonistycznej dydaktyce akademickiej – zastosowania możliwości, perspektywy*, „Forum Lingwistyczne” nr 5, s. 143–154.
<https://journals.us.edu.pl/index.php/FL/article/view/7432>

- Gruszczyński W., 2020, *Korpusy językowe narzędziem pracy historyka języka*, [w:] A. Hącia, K. Kłosińska, P. Zbróg (red.), *Polszczyzna w dobie cyfryzacji*, Warszawa, s. 255–265.
- Mitrenga B., Pastuch M., Wąsińska K., 2021, *Możliwości i ograniczenia historycznych badań pragmalingwistycznych*, [w:] M. Mączyński, E. Horyń, E. Zmuda (red.), *W kręgu dawnej polszczyzny*, t. 7, Kraków, s. 163–181.
- Pastuch M., Duda B., Lisczyk K., Mitrenga B., Przyklenk J., Sujkowska-Sobisz K., 2018, *Digital Humanities in Poland from the Perspective of the Historical Linguist of the Polish Language: Achievements, Needs, Demands*, „Digital Scholarship in the Humanities”, nr 4, s. 857–873.
- Pęzik P., 2020, *Budowa i zastosowanie korpusu monitorującego MoncoPL*, „Forum Lingwistyczne” nr 7, s. 133–150. <https://journals.us.edu.pl/index.php/FL/article/view/10335>
- Przepiórkowski A., Bańko M., Górski R.L., Lewandowska-Tomaszczyk B. (red.), 2012, *Narodowy Korpus Języka Polskiego*. Warszawa. http://nkjp.pl/settings/papers/NKJP_ksiazka.pdf
- Rzepka W., Walczak B., 1991, *Polszczyzna potoczna z perspektywy diachronicznej*, [w:] S. Gajda, Z. Adamiszyn, *Język potoczny jako przedmiot badań językoznawczych*, Opole, s. 23–31.
- Warchala J., 2003, *Kategoria potoczności w języku*, Katowice. <https://rebus.us.edu.pl/handle/20.500.12128/12430>

dr hab. Jarosław Pacuła, prof. UŚ

Problematyka proponowanego seminarium ogniskuje się wokół dwóch kwestii: socjolektów widzianych w perspektywie diachronicznej oraz szeroko rozumianej edukacji polonistycznej. Celem działań podejmowanych w ramach pierwszego obszaru jest namysł nad kształtowaniem się i przemianami słownictwa środowiskowego (w tym specjalistycznego). W kręgu obserwacji znajdzie się między innymi dawna terminologia językoznawcza, rzemieślnicza i entomologiczna. W tych przypadkach często istotnym aspektem rozważań, stanowiącym tło dla podejmowanych analiz lingwistycznych i umożliwiającym dotarcie do źródeł aktów nominacji, będą zagadnienia kulturowe.

W drugim obszarze tematycznym mieszczą się zagadnienia metodyczne i związane z edukacją językową. Szczególny nacisk położono tutaj na obecność (zakresy i sposoby realizacji) kwestii ortofonicznych, leksykalnych i semantycznych w nauczaniu polonistycznym (na tle innych treści kształcenia). W ramach seminarium można również podjąć się opisu sposobów pracy z uczniami ze SPE i mającymi specyficzne trudności w uczeniu się – uczynić refleksję nad planowaniem i dostosowywaniem wymagań edukacyjnych (w tym metod, form i środków dydaktycznych) w ramach wybranych zakresów wiedzy i umiejętności osiągniętych przez uczniów na lekcjach języka polskiego.

Przedstawiany niżej zestaw zagadnień nie jest zestawem zamkniętym – możliwe jest zaproponowanie przez studentów innego zakresu obserwacji badawczej.

I. Słownictwo socjolektalne w ujęciu diachronicznym

1. Terminologia językoznawcza w najstarszych polskich podręcznikach – etymologia, techniki nominacji, zmiany form i znaczeń.
2. Z dziejów terminologii myrmekologicznej – kształtowanie się i przemiany specjalistycznego i potocznego nazewnictwa mrówek.
3. Nazewnictwo owadów z rzędu błonkoskrzydłych (pszczoł i grzebaczy) w ujęciu historycznym.
4. Profesjolekt górniczy wczoraj i dziś.
5. Tabu a socjolekty młodzieżowe.

II. Edukacja polonistyczna

1. Zagadnienia ortofoniczne w nauczaniu języka polskiego.
2. Zagadnienia z zakresu semantyki leksykalnej w nauczaniu wczesnoszkolnym oraz w kształceniu polonistycznym w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych.
3. Czytelność podręczników szkolnych – analiza stylometryczna i ocena warstwy graficznej.
4. Etyka języka w kształceniu polonistycznym na różnych etapach edukacyjnych.
5. Uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi na lekcjach języka polskiego.
6. Uczeń ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się na lekcjach języka polskiego.

dr hab. Olga Przybyła, prof. UŚ

Przedmiotem badań byłyby następujące kręgi tematyczne:

- uczeń o specjalnych potrzebach edukacyjnych, w tym serie wydawnicze popularyzujące wiedzę o uczniach ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;
- edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju w kształceniu polonistycznym;
- dialog na lekcjach języka polskiego;
- język edukacji szkolnej;
- modyfikowanie i tworzenie programów nauczania; podręczniki szkolne i język poleceń;
- kampanie na rzecz czytelnictwa (w tym „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025”);
- dyskurs ekologiczny;
- metody wspomagające, np. CLiL, wizualizacje itp.
- arteterapia, w tym bajkoterapia;
- alternatywne koncepcje kształcenia w edukacji polonistycznej;
- ponadto tematy wynikające z zachwyty nad najnowszymi trendami badawczymi, pod warunkiem jednak, że przystają one do zagadnień edukacji polonistycznej.